FYLKESMANNEN I NORDLAND

Saksbehandler og innvalgstelefon
Jørn Karlsen, 75 53 15 96
jorn.karlsen@fm-no.stat.no

Vår dato	Vår referanse	Vår arkivkode
30.04.01	2001/00655	433.52
Deres dato	Deres referanse	

Statens naturoppsyn

7485 TRONDHEIM

IVERKSETTELSE AV FORSØK PÅ HIUTTAK AV JERV PÅ STYRKESNESHALVØYA

Fylkesmannen viser til Direktoratet for naturforvaltnings (DN) brev av 26.04.01, hvor Fylkesmannenen i Nordland gis tillatelse til å iverksette forsøk på hiuttak av jervvalp(er) fra et hi på Styrkesneshalvøya. Vi viser også til vår søknad av 24.04.01.

Vedtak
Fylkesmannen i Nordland iverksetter med dette forsøk på uttak av jervvalp(er) fra et hi på Styrkesneshalvøya i Skotstind/Vinkfjell reinbeitedistrikt. Fellingsforsøket utføres i perioden 27.04.01 – 16.05.01. Ansvaret for fellingsforsøket gis til Statens naturoppsyn, og gjennomføres i henhold til gjeldende instruks.

Dette vedtaket ble også gitt muntlig 27.04.01.

Deltagerne på fellingsforsøket oppnevnes av Fylkesmannen i Nordland i samråd med SNO. Leder for fellingsforsøket er Hermann Sotkajervi. Fylkesmannen kan stanse fellingsforsøket dersom bestandsmessige forhold skulle tilsi dette.

Bakgrunn
Fylkesmannen i Nordland har laget et utkast til en forvaltningsplan for jerv, gaupe, bjørn, ulv og kongeørn i fylket. I planen legger vi opp til at det skal arbeides spesielt intensivt med å få ned tapene av rein og sau i områder som har store gjentatte tap til rovvilt over flere år. Ved å velge ut noen slike *særskilte tiltaksområder* vil vi prøve å redusere tapene langsiktig i de mest tapsutsatte områdene. I disse områdene brukes det flere virkemidler; *både* forebyggende tiltak og tiltak rettet mot rovdyrbestandene.
I samråd med Kontaktutvalget for rovviltsaker i Nordland (KRN) har vi nylig valgt ut Sørfold og deler av Fauske som et slikt tiltaksområde. Styrkesneshalvøya inngår i dette tiltaksområdet.

Det har vært svært store tap av rein og sau til jerv i området i en årrekke. I forbindelse med den politiske behandlinga av *Rovviltmeldinga* ble det påpekt at reindriftsnæringa måtte behandles særskilt i rovviltsammenheng siden reinen går ute hele året, og er spesielt utsatt for tap til rovvilt. Skotstind/Vinkfjell reinbeitedistrikt (rbd) er nå i en vanskelig situasjon med bl a et svært lavt slakteuttak.

Etter møter mellom Fylkesmannen, Reindriftsforvaltninga, kommunen, reindrifta og sauenæringa er det søkt om midler til forebyggende tiltak fra lokalt hold. I møte med Kontaktutvalget for rovviltsaker i Nordland 30.03.01 ble det gitt midler til intensiv gjeting av rein under kalvinga og opparbeidelse av beredskapsarealer for akutt tidlig nedsanking av sau. I tillegg har det vært en økt registreringsinnsats, spesielt i forhold til evt yngling(er) av jerv i området i vinter.

Forhold som er vurdert ved avgjørelsen

Størrelse og sammensetning av jervbestanden i Nordland

I 2000 ble det registrert 8 sikre og sannsynlige ynglinger av jerv i Nordland. Det har vært en relativ høy avgang av jerv i Nordland siste jaktår. I løpet av lisensjakta 2000/01 ble det felt 5 jerv av en kvote på 6, og i tillegg ble en hannjerv felt på skadefellingstillatelse på Styrkesnes-halvøya 30.03.01. Totalt er det registrert en avgang på 9 jerv i løpet av jaktåret 2000/2001. I tillegg pågår det nå et fellingsforsøk rettet mot én hannjerv i Grane/Hattfjelldal kommune.

Sist gang det ble registrert yngling av jerv på Styrkesnes-halvøya var i 1997. Fylkesmannen har ved flere anledninger i vinter fått melding om aktivitet av jerv tilknytta området med rein. Distriktet har flere ganger gitt Fylkesmannen verdifull informasjon om forekomst av jerv og gaupe. Det er registrert en avgang på 8 jerv i området siden 1993 og frem i dag. Den siste jerven ble felt på skadefelling i 2001, og var en hann (eldre enn 1 år).

I forbindelse med fellingen av hannjerven og en ca 3 ukers intensiv innsats av fellingslaget i forkant, ble mye informasjon om jervaktiviteten på Styrkesneshalvøya samlet inn. I tillegg til dette har Fylkesmannen vært i området ved 2 anledninger sammen med bl a reineier og Fjelltjenesten. På grunnlag av spor i snøen ble det registrert 3 jerv vest for E6 den 22.-23. mars, altså før fellingen. I tillegg mente fellingslaget at det befant seg ytterligere én jerv vest for E6, men som det ikke ble funnet spor etter den 22.-23. mars. Til sammen altså 3-4 jerv. På grunnlag av spormål og markeringsatferd var dette spor etter én tispe og minst 2 hannjerver. Sporaktiviteten til tispa var veldig konsentrert, og med flere sporløyper opp mot antatt hiplass. Tispa har i etterkant blitt fulgt opp lokalt ved 4 besøk, sist gang 19.04.01. Ved samtlige besøk var det sporrekker opp og ned fra samme hiplass som tidligere. All denne spor-aktiviteten over tid tyder på at hun har unge(r) på det konkrete stedet.

Områdets betydning som beitemark

Det er 2 driftsenheter med rein i Skotstind/Vinkfjell rbd, med til sammen 327 rein. Det er et vedtatt øvre reintall for distriktet på 700 rein. I det aktuelle hiområdet ligger distriktets kalvingsland og barmarksbeite utover sommer/høst. I tilgrensende område ligger beiteområdene til Korken beitelag. Beitelaget hadde i beitesesongen 2000 ca 10 medlemmer med til sammen 850 sau og lam.

Fylkesmannen i Nordland anser dette som et viktig beiteområde for rein og sau.

Skadenes omfang og utvikling

Rein

Det foreligger ingen ferske kadaverfunn av rein i området. I følge reineierne i området har det imidlertid vært unormalt stor uro i reinflokken i høst/vinter. Under normale forhold vil reinen spre seg i terrenget og beite i små grupper, for å utnytte beitene best mulig og ha tid til å tygge drøv. Situasjonen i høst og vinter har vært at reinen har gått samlet hele tida. Denne atferden kan ikke forklares ut fra beiteforholdene. Beiteforholdene har i følge Reindriftsforvaltningen i Nordland nemlig vært spesielt gode med

lite/ingen snø store deler av vinteren 2001. Reineierne opplyser at reinen har inntatt en slags forsvarsposisjon for å unngå rovdyrangrep ved å samle seg. De forteller også at de ikke har kunnet foreta avlsarbeid som er meget viktig for å ta vare på tamhetsgraden, størrelsen på reinen og evnen til å holde seg i oppvekstområdet. Til tross for gode beiter har kalvene hatt lavere vekter enn Reindriftsforvaltningen forventet.

Tapene i distriktet har skjedd over lang tid. Distriktsformannen har ved flere anledninger kontaktet Fylkesmannen og fortalt om tap og om situasjoner hvor det har vært vanskelig å samle reinen pga aktivitet av jerv. Reindriftsåret 1998/1999 ble det erstattet 104 rein som tatt av rovvilt i distriktet hvorav 60 ble erstattet som tatt av jerv. De tilsvarende tallene for driftsåret 1999/2000 var henholdsvis 116 og 61. Flokk-størrelsen var 322 rein i 1998/99 og 388 rein i 1999/2000. Etter kalvinga i mai 2000 så det bra ut med kalv. Ved kalvemerking i høst var imidlertid andelen kalv meget lav. Tall fra Reindriftsforvaltninga viser at det beregna tapet av rein i distriktet har vært på rundt 30% de fire siste driftsårene mens det på begynnelsen av 1990-tallet var helt nede i ca 15%. Driftsåret 2000/2001 var slakteuttaket bare 27 rein.

Reindriftsåret 2000/01 ble avsluttet 31.03.01. Søknadene om rovvilterstatning er derfor ennå ikke behandlet av verken Reindriftsforvaltninga eller Fylkesmannen. Men i følge søknad om rovvilterstatning reindriftåret 2000/01 søker de 2 driftsenhetene om *flere* rein som drept av rovdyr enn i det forrige reindriftåret. I reindriftsåret 1999/00 ble det omsøkt totalt 193 rein, og i 2000/01 søkes det om 228 rein som tatt av rovdyr.

Reinbeitedistriktet, Fylkesmannen i Nordland og Reindriftsforvaltninga i Nordland håper å få startet et prosjekt med bruk av dødsvarselsendere for nærmere kartlegging av tapsforholdene. Det ble forsøkt også i fjor, men lyktes ikke pga finansielle problemer.

Sau
Korken beitelag har gjennom flere år hatt store registrerte tap og erstatta tap av sau til jerv. På det meste, i beitesesongen 1999, ble det erstatta 123 sau og lam som tatt av jerv i beiteområdet. Akutte tap av sau til jerv har flere ganger tidligere gitt grunnlag for fellingstillatelser og midler til forebyggende tiltak.

Potensialet for fremtidige skader
Sauenæringa og spesielt reindrifta i området har i løpet av de siste årene erfart store tap til jerv i området. Fylkesmannen i Nordland vurderer området til å være et kronisk tapsområde til jerv med årvisse tap. For reindrifta eksisterer det få effektive tiltak for å forebygge tap til rovvilt. I løpet av den mest sårbare perioden under kalvingstida og den første tida etterpå vil det bli ført intensivt tilsyn med reinen. Imidlertid vil det være få tiltak utenom intensiv gjeting til å forhindre tap dersom det skulle oppstå uholdbart høye tap. For eksempel vil flytting av rein til mindre rovdyrutsatte områder ikke være aktuelt før tidligst i september måned. Dette har vært vi nylig drøftet med Reindriftsforvaltninga i Nordland.

Potensialet for ytterligere tap, spesielt av rein, til jerv vurderes som stor.

Forebyggende tiltak
Rein
Distriktet har hele tida vist vilje til å satse på tiltak for å forebygge tap til rovvilt. Det ble gjennomført intensivt tilsyn med reinen vinteren 2000 i perioder med dokumenterte tap av rein til gaupe og jerv. I løpet av kalvingsperioden våren 2000 ble det også gjennomført intensivt tilsyn. Distriktet har også søkt, og fått, midler til intensivt tilsyn under kalvinga våren 2001. Vi viser for øvrig til våre vurderinger i foregående avsnitt om potensialet for framtidige skader.

Sau
Det ble gjennomført ekstraordinært tilsyn av sau i to perioder i beitesesongen 2000 i samme område. For flere beiteområder i Sørfold, deriblant Korken beitelag, er det søkt om midler til å opparbeide areal som kan brukes til akutt sanking av sauen dersom det oppstår tap til jerv. I møte med rovviltutvalget 30.03.01 ble det gitt midler til disse tiltakene.

Fylkesmannens konklusjon
På grunnlag av en vurdering av jervbestanden i fylket og forekomsten på Styrkesnes-halvøya, områdets betydning som beitemark, skadeomfanget og potensialet for fremtidige skader på tamrein og sau, finner Fylkesmannen det riktig, *som et av flere tiltak*, å iverksette forsøk på hiuttak av jervunge(r).

Reindrifta i området har over en årrekke erfart til dels store tap som skyldes jerv. Selv om det har blitt felt flere jerv på skadefelling og under lisensjakt har området vært et kronisk tapsområde til jerv. Fylkesmannen sitter igjen med bestemt inntrykk at reindrifta i området står ved et veiskille hvorvidt de skal fortsette eller legge ned, etter bl a flere år med store tap til rovvilt. I tillegg ligger hiplassen i kalvinglandet og sommer/høstbeiteland til distriktet. Det fins ingen steder å flytte reinen hvis det skulle oppstå en akutt tapssituasjon utover våren/sommeren, og flytting av rein vil tidligst være aktuelt i september måned.

Fylkesmannen har merket seg at det har vært en betydelig kjent avgang av jerv i Nordland siste jaktår, men vurderer det slik at uttak av årsunger ikke vil komme i konflikt med målsetningen om å opprettholde en sammenhengende bestand av jerv i Nord-Norge/Nord-Trøndelag, og at uttaket av årsunge(r) ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

Saksopplysninger
Vedtaket kan påklages til Direktoratet for naturforvaltning. Klagefrist er tre uker fra underretning om dette vedtaket er kommet fram. Eventuell klage skal angi det vedtak som det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger for saken bør nevnes. Klagen skal sendes via Fylkesmannen i Nordland.

Med hilsen

Tore Vatne
seksjonsleder (e.f.)

Jørn Karlsen
rovviltkonsulent

Kopi:
Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark
Kontaktutvalget for rovviltsaker i Nordland (etter liste)
Norsk institutt for naturforskning og kulturminneforskning
Steigen kommune
Jervenemnda for Nord-Norge samt Nord-Trøndelag
v/ John H. Steinnes, 9042 Laksvatn
Skotstind/Vinkfjell reinbeitedistrikt
Korken Beitelag v/ Asbjørn Ørnes
Statskog Nordland, avd Fauske
Fauske kommune
Sørfold kommune
Lokal rovviltkontakt Ole Johan Kvandal